

דניאל חזר מסין

רפת ההדגמה בסין הוקמה ב-2001 על ידי ממשלת ישראל (מש"ב - סינדקו) במסגרת חיזוק הקשרים הפוליטיים והמקצועיים עם סין ויישום טכנולוגיות ישראליות מתקדמות בחקלאות הסינית. המזריח הראשון שיצא לסין היה **ליאור ירון** משה"מ והוא ביסס את הרפת כמרכז מקצועי של ענף החלב בסין וחלון ראויה לחקלאות הישראלית.

ליאור סיים את תפקידו ולמכרז ניגשו כמה מועמדים ומביניהם נבחר **דניאל הוכמן** לצאת לסין. בתום שנתיים וחצי, חזר דניאל לישראל עם הרבה חוויות מעניינות ומרתקות

יוסי מלול - משק הבקר
hmb-malul@icba.org.il

מעשי המומחה, שפועל מטעם שגרירות ישראל בבייג'ינג, בסמוך לנספח החקלאי. לפעילות זו יש משקל משמעותי משלושה טעמים:

1. **רפת ההדגמה הישראלית** - היא בסיס הפעילות של המומחה. תפקידו - יועץ מקצועי של צוות הניהול המקומי. רפת זאת שייכת לחברה ממשלתית (משרד החקלאות של בייג'ינג) בשם "סאן-יואן". זו הרפת עם התנובה הגבוהה בסין כולה. הישגים מקצועיים אלו בולטים וידועים לרבים בסין. הצלחה זאת מהווה, בעבור שגריר ישראל בסין, הוכחה מאד מוחשית המאשרת את הבכורה של ישראל בתחום החקלאות. מדובר על קבלות ברורות ביותר בסין, על פרות סיניות.

הפעילות הציבורית, שמומחה החלב מקיים, חורגת מתחומי ענף החלב והחקלאות ומקרינה על התדמית הכללית של ישראל, כמדינה מובילה ביישום טכנולוגיות מתקדמות

מה הביא אותך, מזריח מוערך שכבר לא ילד, לרצות להגיע למדינה כל-כך שונה ורחוקה, לעזוב את המשפחה בישראל ולצאת רק עם האישה לתרבות אחרת לחלוטין?

סין כמדינה לא הייתה זרה לי לגמרי, היו לי כמה ביקורים קודמים במתן קורסים והרצאות וגם ליוויתי את הפעילות של ליאור ירון, היה לי מושג לאן אני הולך. כארבעה חודשים הייתי לבד עד שאשתי, **גרסיאלה**, סיימה את שנת הלימודים כמורה לאנגלית בישראל. ראיתי ביציאה אתגר מקצועי ואישי וגם הזדמנות לממש שינוי באורח החיים ולו לזמן קצוב.

מה היה תפקידך במערכת המקצועית של ענף החלב בסין ולמה מדינת ישראל מתעקשת לשמור על נוכחות ברפת כמעט פרטית?

פעילות המומחה הישראלי בתחום החלב, חשובה מאוד. היא מתקיימת במסגרת מש"ב (המחלקה לשיתוף בין-לאומי של משרד החוץ) ובאופן

מבנה המשרדים המהודר

שער הכניסה לרפת ההדגמה

להם מוסדות מקצועיים מרכזיים שמוציאים הנחיות תפעוליות לרפתות. אני פעלתי גם כיועץ מקצועי של הארגון כולו בתחומים רבים: הזנה, מזונות, ניתוחים כלכליים, שיטות ארגון, יחסים בין המערכת המרכזית לבין הרפתות, שיטות תגמול ועוד.

ברפתות המתקדמות בסין, הייצור הוא 5,000-6,000 ק"ג לפרה לשנה. כך היה גם ב-2001 ב-"סאן יואן", עם הקמת הרפת. כעבור שנתיים, קפץ הייצור ברפת "שלנו" ל-9,000 ק"ג לפרה. רפת ההדגמה הקרינה על יתר הרפתות של "סאן-יואן", שחלקן ישנות מאוד עם תשתיות של פרות קשירה וחליבה לקו. הן קלטו את העקרונות של הזנה, ממשק, פוריות ועוד, והיום הממוצע הכללי עבר את ה-9,000 ק"ג לפרה לשנה.

ברפת ההדגמה יש 820 פרות חולבות וכ-700 עגלות תחלופה. אין שדות לרפת, וכל המזונות נקנים מבחוץ דרך חברת "סאן-יואן". הרפת איננה יכולה לבצע רכישות באופן עצמאי.

ברפת עובדים כ-45 איש: מנהל, סגן, מנהל תפעול, 15 חולבים, 2 מזריעים, 3 וטרינריים, 3 נהגים, 2 טבחיים, שומרים, אנשי תחזוקה (מוסכניק, חשמלאי, מסגר), ניקיון, צוות של 5 איש במרכז המזון, אנשי מנהל וגזברות ואחרים. יש אפילו איש שהוא נציג המפלגה ברפת. כל המזונות מסופקים בשקים והמספוא בחבילות קטנות.

קיים מטבח שבו מכינים אוכל לכל העובדים. חד"א אחד למנהלים, שבו אכלתי ארוחת צהריים יחד איתם, תוך כדי שיחות מקצועיות, על החיים שלהם ושלי, על התרבות הסינית ועל כל עניין בעולם. זאת הייתה הזדמנות מצוינת להכיר אותם ברמה האישית וגם להתודע למנהלים ולתרבות הסינית, באופן בלתי-אמצעי. אחרי הארוחה הנוהג הוא שהולכים לישון בין 12.30-14.00. החדרים המשמשים כמשרד כוללים שולחן, מיטה, מזגן. בין סיום ארוחת הצהריים ועד לתחילת החליבה ב-14.00, לא ניתן למצוא איש מסתובב ברפת.

הפועלים עובדים 8 שעות נטו (לא עובדים קשה). חולבים 3 פעמים ביום במכון 2x14 וכל משמרת מופעלת ע"י ארבעה חולבים. החליבה נמשכת כ-7 שעות ויש הפסקה של שעה למנוחת הציוד ותחזוקה. בשנה האחרונה עדר הנחלבות גדל ב-170 פרות כי חברת סאן-יואן הוסיפה לרפת כ-250 עגלות מרפתות אחרות, וזה גרם להארכת משך החליבה. מסובך להוסיף עמדות למכון הקיים ולכן כעת מתכננים בנייה של מכון עזר כדי להקל על העומס.

לסאן-יואן יש מכוני תערוכת, שמבוללים מזונות אבל לא מכופתתים. התערוכת מגיעה כגרעינים גרוסים בשקים. אין הובלה בתפוזרת. כאמור,

ציוד ישראלי בחליבה, בהזנה ובניהול

השגריר יכול להשתמש בהישגים אלו כהוכחה של היכולת הטכנולוגית של ישראל.

2. **תמיכה בתדמית הכללית של מדינת ישראל** – הפעילות הציבורית, שמומחה החלב מקיים, חורגת מתחומי ענף החלב והחקלאות ומקרינה על התדמית הכללית של ישראל, כמדינה מובילה ביישום טכנולוגיות מתקדמות. השגריר יכול להופיע בפני גורמי ממשל ואחרים ולהתדר בהישגים הטכנולוגיים הישראליים ובתרומתנו לקידום החקלאות סין.

3. **קידום הייצוא הישראלי** – בעזרת הקשרים עם פרויקטים קיימים וחדשים, מנסה מומחה החלב בסין לאתר הזדמנויות עסקיות, בעבור החברות הישראליות שמעוניינות למכור בסין ציוד וטכנולוגיות. לצערי, מספר החברות הפועלות בתחום הרפת הוא מצומצם מאד: צח"מ אפיקים, S.C.R, תעשיות לכיש, חברות תכנון, גביש (עם תכנת ההזנה). המומחה הישראלי משמש כאנטנה הקולטת הזדמנויות מסחריות ומעביר את המידע לגורמי עניין.

אחרי הארוחה הנוהג הוא שהולכים לישון בין 12.30-14.00. החדרים המשמשים כמשרד כוללים שולחן, מיטה, מזגן. בין סיום ארוחת הצהריים ועד לתחילת החליבה ב-14.00, לא ניתן למצוא איש מסתובב ברפת

לפי ההסכם המקורי ב-2001, בין סאן-יואן לבין ממשלת ישראל, המומחה בתחום החלב היה צריך ללוות את הפרויקט במשך שנתיים, אבל שהותו של המומחה הוארכה, כיוון שהיה עניין הדדי בכך. עד עכשיו השירות היה ללא תשלום מצד הסינים, אך מי שיחליף אותי יוחזק על ידי החברה המקומית בחצי מהעלות (המועמד עדיין לא נבחר).

ההתייחסות המדינית של סין כלפי ישראל מושפעת בראש ובראשונה מהתלות שלהם בנפט הערבי, אבל ברמת הארגונים, העם והעיתונות, היחס מאוד אוהד. אין שם אנטישמיות אלא הערצה לעם היהודי.

מהי המסגרת שבה פועלת רפת ההדגמה וכיצד היא מתנהלת במבנה הפנימי שלה? איך אתה משתלב כיועץ לרפת במדינה כל-כך זרה?

ל"סאן-יואן" יש 27 רפתות עם 16,000 פרות חלב. זהו ארגון מאוד ריכוזי והוא מתנהל תחת המגבלות של ארגון ממשלתי במשטר קומוניסטי. יש

מראה סככה "ישראלית"

עגלות בכלובים דומים לישראל

צינן ישרי שמביא תוצאות

דניאל בשיעור ברפת

בגישות, בתרבות, באינטרסים השונים שלו ושלי. בתווך, נמצאות הנחיות חברת סאן-יואן לרפתות. למשל: עגלה מוזרעת ב-16 חודש וקשה לשכנע את המנהל לעשות אחרת, כיוון שבחברת המקצועית שהחברה הפיצה, כך כתוב.

בנוסף לפעילות שלי ברפת ההדגמה, הייתי יועץ מקצועי של הארגון בתחומים שונים. למשל, פיתחתי בעבור הצוות המקצועי המרכזי שלהם, מערכת תכנה שלוקחת את הנתונים מביקורת החלב, מסדרת את הנתונים ומנתחת אותם בדומה למרכיבים של "נעה", דוח למדריך ורפואת העדר. זה צריך לשמש ככלי לאיתור בעיות ולאפשר להציע דרכים לשיפור.

איך נראה תהליך קבלת החלטות ברפת ובארגון סאן יואן עם 27 הרפתות שלו?

העניינים אינם מתנהלים לפי הכללים המקובלים אצלנו. זאת כתולדה מהיות סאן-יואן חברה ממשלתית ומהשיטה הקומוניסטית. מצב הדברים הזה קובע את אופן הניהול הכלכלי והמקצועי של הרפתות. עובדים בצורה ריכוזית מאוד כבר 50 שנה וחלק גדול מהרעיונות שלי היו זרים לתרבות הארגונית שלהם. אתן מספר דוגמאות:

1. **שכר עובדים** - בכל חודש עושים מאזן של הרפת (בצורה שגם היא איננה לפי הכללים המקובלים אצלנו). קובעים משכורות עובדים ברמה חודשית, על פי תוצאות המאזן - כל חודש המשכורת משתנה.

הרפת לא יכולה לקנות לבד וכל הרכישות חייבות להתבצע דרך המערכת של החברה. לעתים המרכז קונה מזון שאף אחד לא ביקש ונאלצים לקבל ולהשתמש.

הצוות המרכזי המקצועי מופיע ברפתות השונות, פעם בחודשיים, כדי לבקר את אשר נעשה ברפתות. הביקור הוא בעל תוכן מקצועי ובעקבותיו ממלאים דוח. שמים הרבה דגש על רמת הייצור, על תחלואה, על ניקיון וסדר, אבל אין שום המלצות מקצועיות בעקבות הממצאים.

רמת ייצור חלב - באפריל האחרון הגענו לשיא של 35.2 ק"ג לנחלבת ליום ו-26,300 ליטר ייצור יומי. זהו הישג אדיר כי רמת המספוא היא ממש גרועה: השחת לא ראויה ותחמיץ התיירס באיכות ירודה מאד. החלב משווק למחלבות של סאן-יואן במשאיות קטנות של 10,000 ק"ג. זה מסביר את מספר הנהגים העובדים ברפת.

קשיי התקשורת עצומים, אף אחד לא מדבר אנגלית, אלא רק המתורגמן ולכן התקשורת תלויה במידה רבה בי. ואכן, למדתי קצת שפה סינית, שהיה לי לעזר רב. אני והם (הצוות המקומי) מעולמות שונים לגמרי ורוב האנשים פשוטים מאוד. הם נוטים לתת כבוד מוגזם לאדם בעל ידע ולכן ראו אותי כאחד שאינו בר השגה

בקיץ עומס החום גבוה מאד, דומה לזה השורר בארץ באזורים הלחים. באופן כללי יש עונתיות בייצור, אבל ברפת קיימת מערכת צינן, הן בחצר ההמתנה והן לאורך האבוסיים. כרגע, בגלל אורך החליבה, בונים חצר צינן עצמאית.

אבל, ברוב הרפתות של סאן יואן, שבהן לא מופעלות מערכות צינן, באופן ציני, הייצור יורד ב-4-5 ק"ג לפרה שהם 15% ויותר.

חשוב להדגיש שתפקידי ברפת היה של יועץ לצוות המקומי. המילה האחרונה היא של המנהל הסיני, שבעצם לא חייב לקבל את עצותיי. הקשר בינינו הלך ונבנה לאורך זמן. צריך להתגבר של הפער בתקשורת,

- הם מסרבים לקלטור. הראינו תמונות והסברים והמנהל סיפר שפעם ניסו את זה והמרבץ הפך לביצה ולא רוצים לנסות שוב.

מסתבר, שיש חקלאים בעלי גידולים באזור וכל בוקר הם באים עם כלים, מגרדים את הסככות ואוספים את הזבל, מייבשים ולוקחים לשדות. עם הזמן הבנתי שיש בוודאי "תשלום מתחת לשולחן" למנהלים בעבור הזבל. זה לא רשום בשום מקום וגורם להתנגדות שלהם לקלטור - לוקח זמן להבין את העניין שיש סיבות אחרות להתנגדות. לרוב, האדם שמגיע לעבוד במדינה כל כך שונה, לא מסוגל להכיר את כל התמונה שמסביבו והוא פועל באי-ודאות גדולה. יש להתרגל למצב הזה, שבו יש הרבה מרכיבים של התמונה הכללית שאינם ידועים לך...וייתכן שהם המרכיבים הקובעים, בסופו של דבר, את החלטות שמתקבלות.

איך הצלחת להשפיע על ניהול הרפת באופן שוטף וזרכה גם על רפתות הארגון כולו?

הפעילות שלי כללה ניהול מקצועי של הרפת כיועץ. קודם כל דרוש להתקבל ע"י האנשים, לדעת לגשר על הבדלי התרבות והבדלי מנטליות ובכל זאת להתקבל כסמכות מקצועית.

קרה באמצע השליחות שהיו לי "קלקולים" עם מנהל הרפת, שבנושאים מסוימים לא קיבל את עצותיי ואף עשה שינויים (במנות של העגלות, כדי לחסוך כסף) מבלי ליידע אותי ותוך זה, שאסר כל העובדים לעדכן אותי על השינוי. ראיתי בהתנהגותו פגיעה גסה בשיתוף הפעולה בינינו. גייסתי את ד"ר עזרא שושני, הנספח החקלאי, שטיפל בנושא באופן נמרץ ותוך יומיים המנהל הוחלף ע"י סאן-יואן. זו הוכחה שהחברה נותנת משקל מכריע לדעת של המומחה.

הרפת - קשיי התקשורת עצומים, אף אחד לא מדבר אנגלית, אלא רק המתורגמן ולכן התקשורת תלויה במידה רבה בי. ואכן, למדתי קצת שפה סינית, שהיה לי לעזר רב. אני והם (הצוות המקומי) מעולמות שונים לגמרי ורוב האנשים פשוטים מאוד. הם נוטים לתת כבוד מוגזם לאדם בעל יידע ולכן ראו אותי כאחד שאינו בר השגה. יחד עם התקשורת הלשונית, זה הקשה מאוד על התפתחות של יחסים נינוחים. הם אנשים מאוד לבביים, אבל לרוב סגורים. כללי ההתנהגות מאד נוקשים והם מכתבים שפועלים פשוטים לא כל כך מתערבבים עם "מנהלים".

יש ארגונים נוספים בסין שעקב הצלחת רפת ההדגמה פונים לשגרירות ורוצים לקבל תמיכה מקצועית מהמומחה. אז, הנספח החקלאי בשגרירות מווסת את פעילות המומחה, לאן כדאי להגיע. זאת פעילות חשובה שנותנת חיזוק לתדמית או לסיכוי של חברות ישראליות להשתלב מבחינה עסקית. פעם בחודש, לפחות, הייתי נוסע לביקורים באזורים אחרים, למשך 2-6 ימים ונותן הדרכה מקצועית, הרצאות ולעיתים אף קורסים.

איך החיים היומיומיים בסין, סדר יום, בילויים לאחר העבודה

גרתי עם אשתי גרסיאלה בבייג'ינג, 10 ד' מהשגרירות, בדירה שכורה ומרוהטת, נוחה ומפנקת. שלוש פעמים בשבוע נסעתי לרפת, 50 ק"מ מרחק ב-50 ד' נסיעה על אוטוסטרדה. היה לי אסיסטנט שהוא המתורגמן ומשמש כסגן מנהל הרפת. הייתי מגיע לרפת, מתעדכן עם האסיסטנט על הנעשה, ניגש למכון החליבה כדי לעקוב אחר דוחות אפירם. הייתי בודק את הנתונים המקצועיים הרלוונטיים, עוקב באופן צמוד. בהמשך נהגתי ללכת לסככות, בדקתי את הבלייל, את האכילה, את השאריות, איך הקיצוץ ע"י המערבלת, מרבץ הפרות. ההמשך היה בסככת הממליטות כדי לבדוק מצב

על הדשא עם צוות הרפת

מסיבת פרדה מסגל סן-יואן

במצב זה אין מנהל הרפת מקבל החלטות ארוכות טווח, כי צריך להשקיע ולקוח זמן עד שמקבלים את הפירות וזה משפיע על המאזן החודשי הקרוב.

2. **קניית מזונות** - קניית המזונות מתבצעת באופן מרוכז ע"י הארגון. הרפתות אינן יכולות לקנות מזונות בעצמן. בארגון יש מחלקה ובה אנשים לא מקצועיים, במידה מספקת, שקובעים לכל הרפתות מה יהיו המזונות לרשותן. לעתים מתקבלות החלטות מוזרות על קנייה ומצד שני לא מחפשים מזונות שמאד חסרים ברפתות, כמו חציר דגן לפרות יבשות או אספסת לקבוצת הממליטות, או קש חיטה שהייתה יכולה להחיל באופן משמעותי את מנת העגלות (הקש נשרף בשדות, ללא שימוש). עשיתי להם תחשיבים של היתרונות שהיו יכולים להפיק בכל התחומים האלו.

3. **ערך פרות** - הארגון סאן-יואן קבע, בגלל שיקולים מאזניים משלו, שהערך הנומינלי של פרה גבוה בהרבה מערכה במציאות. זאת, כדי לנפח את הערך האינפוטרי ואת מאזן החברה. התוצאה, פרות שהיו צריכות לצאת מהעדר, נשארות בעדרים. אלו פרות חולות, שלא מתעברות ואף מסוכן להשאיר אותן בעדר (למשל, נגועות באופן כרוני בבת-שחפת), וכל זאת כי רשום בספרים שהיא שווה הרבה יותר מהמכירה ולכן כדאי להשאירה.

4. **קלטור המרבץ** - הסככות ברפת ההדגמה הן כוללות, ליאור וגם אני עמדנו על עבודת הקלטור שמשפרת את רווחת הפרה ויובש המרבץ

בשנה יצאנו לטייל במקומות רחוקים. ראינו לעומק את מה שהמטייל הישראלי רואה בחטף וגם הגענו למקומות ציוריים ואוטנטיים, מרתקים.

הקשר עם הארץ היה שוטף, אמצעי התקשורת (מייל, סקיפ, שירותי טלפון חנם) מקלים מאוד. הבן הצעיר בא לבקר פעמיים. לפי הסכם העבודה, השליח ומשפחתו מבקרים בישראל פעם בשנה.

האקלים בבייג'ינג מאוד שונה מישראל: יש חורף קר עם טמפרטורה שמגיעת ל-5 או -10. החורף יבש לגמרי, אין גשם וקר מאוד, לפעמים יורד שלג. קיץ - חם, לח וגשום ולא רואים שמיים. ימים רבים יורד על העיר ערפל סמיך שלא נותן לראות מ-200 מטר. כאילו הבניינים הענקיים נעלמים מאחורי מסך עשן. העיר בערפיח מתמיד, הזיהום שוקע בעיר, אבל לא נוצר שם אלא במדבר - חלקיקי חול נישאים ברוח - וחלקיקי פיח מהאזור התעשייתי ממזרח והכול מתנקז לבייג'ינג ויושב מלמעלה. גם אם לא ניעונו מכוונת ויסגרו את כל המפעלים, יהיה הערפיח הזה.

האם הפרידה מהרפת, מהאנשים ומהמדינה הייתה קשה? בכל זאת, נקשרת למקום ולפרות ופתאום לעזוב בלי מחליף.

הגעתי לשיתוף פעולה מצוין עם מנהל הרפת השני, ולעבודה משותפת ברוכה עם האסיסטנטית שלי (בהתחלה היה בחור וכעבור שנה לקחו אותו לתפקיד אחר ומינו בחורה). נתתי ברפת ההדגמה, אין ספור שיעורים והרצאות מקצועיות, בכל נושאי הרפתנות. בנוסף על הקשרים הלבביים שהתפתחו בינינו, המצב ברפת הלך והשתפר באופן מרשים. זאת, בעיקר כתוצאה משיפור במצב הגופני של הפרות שהגיעו להמלטה במצב גופני טוב והתחילו את התחלובה בייצור חלב מוגבר ושיא חלב גבוה. התוצאות האלה נעשו מוחשיות בחצי השנה האחרונה לפועל, לקראת סוף הקדנציה וכך עזבתי בשיא, תוך שהם מודעים היטב להישגים המרשימים שהגענו אליהם. חוץ מהיזקה והסיפוק (זאת ללא ספק הרפת עם התנובה הגבוהה ביותר בסין כולה), הישגים המקצועיים שיפרו מאד את משכורת הפועלים, שהן - כפי שהסברתי לפני כן - קשורות ישירות לביצועים המקצועיים.

היה קשה להיפרד ברמה האישית: עובדים צמוד, נוצרים קשרים חבריים, משתתפים ביחד באירועים שמחים ועצובים, בהצלחות ובכישלונות. הפער התרבותי גדול, אבל יש איזה חום אנושי בסיסי שהוא חוצה תרבויות ומקרב בין בני-אדם. בסופו של דבר, במהות האנושית, כולנו דומים מאד.

סיכום

הייתי בסין שנתיים ו-4 חודשים והייתה לנו התנסות מאוד מעניינת ומעשירה. ההתמודדות עם הפער התרבותי ועם בעיות התקשורת היא אתגר מיוחד. הפעילות המקצועית הייתה מרתקת: לבחון מצבים, שלא מבינים אותם לגמרי על כל מרכיביהם, ולתת פתרונות מיוחדים לתנאים שונים, זה ממש חוויה וממלא אותך בסיפוק מקצועי. אין לי ספק שרוב הבאתי תועלת רבה עם המלצותיי.

למדנו סינית ברמה בסיסית, עיסוק ממש מומלץ כתרופה נגד אלצהיימר... זה מפעיל מחדש את התאים האפורים במוח, בתוכן חדש לחלוטין, מסורבל וקשה ובכל זאת רואים שהמוע הזה עוד תקין. וגם ברמה המשפחתית, היה לנו אתגר לצאת למשימה זוגית ללא ילדים ואף להצליח בה. ■

גופני וההמלטות שהיו ומשמם ליונקיה. אחר כך הגיע תור מרכז המזון, כדי לבקר איך מכינים את הבלילים. הייתי חוזר למכון לראות את החליבה ובחזרה למחשב, כדי לבדוק את המנות.

החזרה הביתה הייתה בסביבות 15.00, בבית הייתי ממשיך בעבודה: הכנת הרצאות, תשובות למיילים, קריאת חומר, תקשורת עם הארץ, או שהייתי עובר דרך השגרירות, שפתוחה עד 17.00, כדי לתאם פעילויות עם הנספח החקלאי. ראוי לציין שהיה בין עזרא שושני לבני שיתוף פעולה מצוין וגם פיתחנו קשר חברי, הרבה מעבר למה שהיה לנו בארץ. הוא עושה את עבודתו במרץ רב, בכישרון וממלא את תפקידו באופן שתורם רבות לקשרי ישראל-סין, תוך שמביא הרבה כבוד למדינה. יש לי הערכה רבה על פועלו כנספח לענייני חקלאות, מדע ושת"פ בין-לאומי.

אין הרבה חיי תרבות במושגים שלנו: אין תאטרון, מעטים בתי קולנוע עם תרגום לאנגלית, הפעילות החברתית הייתה עם ישראלים או עם חברים שרכשנו. אבל, מרבית הערבים היינו לבדנו: קוראים, מסתכלים קצת טלוויזיה, לומדים סינית

בבייג'ין, במתחם השגרירות נבנה בניין, מטעמי ביטחון וחיסכון, שבו גרים כל הישראלים המשרתים בה. אנחנו היינו השליחים היחידים שלא גרנו במתחם. וזאת כי לשליחים יש דרכון דיפלומטי מלא ואילו לנו היה דרכון שירות. גרנו במתחם של מעמד הביניים-הגבוה הסיני.

גרסאלה הייתה מורה לאנגלית בישראל, ובשנה הראשונה בסין "מילאה בטירות" ועשתה חוגים ונתנה שיעורים באנגלית. בשנה השנייה היא עבדה בשגרירות כמזכירה.

השגרירות בסין גדולה מאוד, השגריר, המשנה לשגריר, קונסול, דובר, הנספח לענייני חקלאות, מדע ושיתוף פעולה בין-לאומי (עזרא שושני) ועוד.

בערב - אין הרבה חיי תרבות במושגים שלנו: אין תאטרון, מעטים בתי קולנוע עם תרגום לאנגלית, הפעילות החברתית הייתה עם ישראלים או עם חברים שרכשנו. אבל, מרבית הערבים היינו לבדנו: קוראים, מסתכלים קצת בטלוויזיה, לומדים סינית ובעיקר משוחחים עם המשפחה והחברים בארץ.

האוכל מאוד זול ויצאנו לאכול במסעדות שכונה. ארוחת ערב טובה עולה 20 ש"ח לראש ועוד לוקחים את השאריות הביתה למחזור נוסף. למדנו סינית ויכולנו לתקשר ברמת תפקוד שוטף.

הזרים זקוקים גם לתפריט בשפה האנגלית, או לפחות לתפריט עם תמונות של המנות. בדרך כלל פוסחים על יותר מ-50% מהמנות המוצעות, כי הן כוללות כל מיני איברים פנימיים או שהם מאד חריפים. כמובן, שהיו לנו מאכלים חביבים: עוף עם בוטנים, רצועות בקר עם ירקות מטוגנים, מכינים חצילים טעימים מאוד, אוכלים הרבה ירקות מוקפצים. פירות וקינוח כמעט שאין במסעדות, כך לגבי קפה.

בסופר - יש אספקה בשפע של פירות וירקות. עשינו קניות בחנויות, בסופרים ובשווקים.

נהגתי ברכב בבייג'ינג ואני מכיר אותה יותר טוב מתל-אביב או מירושלים (אני גר בנימינה). בסוף השבוע יצאנו לטייל בעיר בייג'ינג שבה יש הרבה מה לראות. טיילנו הרבה בכוכים ובסמטאות בסביבה הקרובה ופעמיים